

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserat
sprejema upravnistvo v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopis se ne vrača,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Semo-
niskih ulicah št. 2, I., 17.

Izhajava dan, izven
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 292.

V Ljubljani, v petek, 18. decembra 1903.

Letnik XXXI.

Profi ljudstvu!

II.

Zednja regulacija učiteljskih plač je bila l. 1898. Takrat so bili liberalci, ti patentirani prijatelji slovenskega učiteljstva, v zbornici absolutni gospodarji. Imeli so najsijajnejšo priliko vrniti ljubezen, zaupanje in poštvenost učiteljstva z gotovim denarjem, z odmerjenjem učiteljstva dostojnih plač. Odmerili bi jim bili lahko tolike plače, kakor bi jih bili hoteli in učiteljstvo zadovoljilo, da bi ne prišlo zopet takoj s svojimi zahtevami v deželno zbornico. Potreba je bila pred 5 leti ista kakor je danes, draginske razmere se niso toliko spremenile, da bi danes tisto ne zadostovalo, kar je pred petimi leti.

Vzrok leži pač v tem, ker hočejo liberalci imeti učitelje nezadovoljne, da jih morejo izrabljati v svoje, ne baš poštene in popularne namene.

Gotovo je, da bi tisti hip, ko bi učiteljstvo bilo dovolj dobro plačano, ko bi ne imelo več česa posebnega pričakovati od strank in bi niti ne zahtevalo, nastopilo učiteljstvo samostojneje, in gotovo je, da bi tako slepo ne capljalo za liberalci v protiljudski in protinarodni politiki kakor danes z malimi izjemami.

Toda samostalno in neodvisno nastopajočega učiteljstva liberalci nočejo. Zgubiti nočejo mnogoštevilnih agitatorjev, katerih ni treba plačati iz lastnega žepa, ampak so plačani z ljudskim denarjem, da podpirajo protiljudske liberalce. Tužna majka takim narodnim učiteljem!

Liberalci so dobro računali; ako ne damo učiteljstvu dovolj dobrih plač, bo nezadovoljno. V prihodnjem volivnem boju jim obljubimo, da jim zvišamo plače in ni vrag, da bi ne šli v boj za liberalno stranko. In to je bilo tudi res! Liberalci so se dali slikati v učiteljskih listih in „Narodu“ kot edine in nesebične prijatelje učiteljstva — dotične mazače potem protežirajo, da zlezejo na dobra mesta — in učiteljstvo cele dežele z

malimi izjemami je šlo v boj za liberalne kandidate.

Priznati se mora, da je učiteljstvo res poštvenostno, le škoda, da se žrtvuje za tako slabo in razupito stvar kakor je kranjski liberalizem.

Da si ohranijo učiteljstvo še na trdnjših verigah, je nagnal liberalni deželni odbor v okrajne šolske svete odločne in očitne liberalce, da je liberalni pritisk na učiteljstvo še hujši, strah pred liberalci še večji, in da more liberalni deželni šolski svet justificirati vsakega učitelja, ki kakemu liberalcu ni všeč.

Priznati moramo, da boljše bojne organizacije nasproti katoliško-narodni stranki liberalci v naši deželi niso mogli ustvariti. Ta organizacija ima pa še to odlično prednost, da liberalcev čisto nič ne stane, da je silno poceni, in ako morejo kakakega vsiljivca nagraditi, nagradijo ga na stroške ljudstva.

Katoliško-narodna stranka ni šla v boj proti učiteljstvu kot stanu in jim ni nikdar odrekala potrebe zvišanja plač, ker te plače so v primeri z uradniškimi plačami res beraške. Vendar liberalci po shodih in svojem časopisju slikajo katoliško-narodno stranko kot najhujšo nasprotnico regulacije učiteljskih plač in sploh učiteljskih teženj. Na našo stranko kažejo kot vzrok nedostatnega zboljšanja plač, dasi so bili v zadnji dobi in še prej liberalci v deželni zbornici absolutni gospodarji, ki so z deželnimi nakladami razpolagali, kakor so hoteli. A učiteljskih plač niso hoteli zadostno zvišati, kakor jih še danes nočejo, ker nočejo zadovoljnega učiteljstva, ampak le četo cenjenih in nezadovoljnih agitatorjev, za katere so jim spletli bič v liberalnih večinah okrajnih šolskih svetov in v deželnem šolskem svetu. To je vendar vsakemu dovolj jasno na prvi pogled in to učiteljstvo deloma tudi s ponižanjem čuti, a je onemoglo.

Naše neomajano prepričanje je, da liberalci tudi sedaj niso imeli poštenega namena učiteljske plače pošteno izboljšati. Govorili bi bili pač, govorili o zboljšanju dolgo let, a šele ob koncu dōbe bi jim bili vrgli nekaj

drobiža in za ta danajski dar bi se bili pustili opisovati kot „edine resnične prijatelje učiteljstva“, in bi bili sprejemali učiteljske zahvalne deputacije, ki bi bile prihajale k njim z globokimi pokloni ter jim zopet obetali, da jim v kratkem zboljšajo plače. Ta igra je tako prozorna kot le kaj.

Nepričakovano prav je prišla liberalcem lanska obstrukcija v dež. zboru. Dasi nobenemu liberalnemu poslancu na misel ni prišlo takrat učiteljem plač zboljšati, dasi so bili svoje obljube, storjene učiteljstvu ob priliki volilne borbe, ravnotako hitro pozabili, kakor so jih bili izgovorili, vendar so vrgli učiteljstvu kot čisto resnico: Obstrukcija je kriva, da vam nismo zboljšali plač. A ne povedo, da tudi namena niso imeli, česar pa liberalno učiteljstvo ne ve, ker mu niti najkromnejšega pogleda za kulise ne dovolijo.

In liberalci so šli še dalje. Začeli so se učiteljstvu lagati, da je nastala obstrukcija z namenom preprečiti regulacijo. Dasi je vzrok obstrukcije v dežel. zboru tako pojasnjen, da noben teliček ne more verjeti, da bi bila obstrukcija vzrok regulacija, liberalno učiteljstvo mora verjeti to laž.

Obstrukcija, ki ima vso ost obrnjeno na prevrat liberalnega sistema v deželi, je postajala v deželi, ki je pod tem koruptnim sistemom, čimdalje bolj popularna. Liberalci so čutili, da jim čimdalje bolj zmanjkuje tal pod nogami. Treba je bilo zavezati popularnost obstrukcije in dokazati navzgor, koliko imajo liberalci zaslonbe v deželi.

Zato se je rodila pozimi v glavi nekega liberalnega voditelja misel, da je treba mobilizirati učiteljstvo proti obstrukciji. Nam je bilo takrat žal, da bi se dalo učiteljstvo tako nesramno politično izkoriščati in porabili smo svoj vpliv v javnosti, da smo misel o protiostrukcijskem shodu osmešili in v javnosti propagirali stanovski učiteljski shod, ki se je dne 8. aprila t. l. res sijajno izvršil.

Številke govore, da v Avstriji ni enako-pravnosti.

Številke v državnem proračunu so pričale o tem, kako skrbi država za kulturne potrebe posameznih narodov. Poglejmo proračun vseučilišč, tehničnih učnih zavodov, gimnazij in realk! Redni stroški univerz so sledeči: 5 nemških vseučilišč, in sicer na Dunaju, v Gradcu, Innsbrucku, Pragi, Černovicah stane 6.916.044 kron, 2 poljski v Krakovu in Levovu 2.330.008 kron, 1 češka v Pragi 1.319.249 kron. Vseh skupaj je 8 univerz, ki stanejo 10.565.301 kron rednih stroškov in izvanrednih 1.354.454 kron. Obstoje torej le nemška, češka in poljska vseučilišča. Od ostalih narodnosti imajo Italijani nekaj svojih predavanj v Inomestu in Malorusi v Levovu; za ostale narodnosti nima država glede vseučilišč nikakih stroškov.

Tehničnih učnih zavodov je 5 nemških, in sicer 2 na Dunaju, v Gradcu, Pragi, Brnu, ki stanejo 3.272.581 kron, dva češka v Pragi in Brnu 727.407 kron in 2 poljska v Levovu 568.361 kron. Torej je vseh skupaj 9 tehničnih zavodov, ki imajo 4.563.349 kron rednih in 969.106 izvanrednih stroškov. Torej je tudi glede tehničnih visokih šol poskrbljeno samo za Nemce, Poljake in Čehe, za ostale narodnosti v tem oziru država ne plača vinarja.

Gimnazije imajo Nemci v vseh deželah razen v Dalmaciji, Čehi na Češkem, Moravskem in v Šleziji, Poljaki v Galiciji in v Šleziji, Malorusi v Galiciji, Hrvatje v Dalmaciji in Istri, Italijani na Tirolskem, v Istri in Dalmaciji. Slovenci nimamo slovenskih gimnazij, za nas obstoje le nemško-slovenske gimnazije na Krajskem in Stajarskem, Rumuni imajo nemško-rumunske v Bukovini. — Na vsako nemško univerzo odpade povprečno 15, na vsako poljsko 16 in na vsako češko 45 gimnazij.

Stroški za gimnazije so sledeči: 77 nemških gimnazij stane 6.496.748 kron rednih stroškov, 45 čeških 3.654.870 kron, 32 poljskih 3.196.744 kron, 5 nemško-slovenskih 361.880 kron. Vseh avstrijskih gimnazij je 176 in stanejo 15.048.206 kron rednih in 765.695 izrednih stroškov. Hrvatje imajo 5, Italijani 4, Malorusi 4 gimnazije. Potem sta še dve nemško-maloruski in dve nemško-rumunski.

LISTEK.

O položaju v Makedoniji.

Predavanje gosp. P. Orlovca (ruskega časnikarja in borilca za svobodo Makedoncev) po občem zboru političnega društva „Edinost“ dne 8. decembra 1903 pri sv. Ivanu.

(Konec.)

Koliko breznaadne bridkosti je bilo v besedah te priproste vaščanke! In koliko strašnih stvari je pričakovalo te ljudi! Turki ne dovoljujejo delati na polju! To se pravi, kaj nas še čaka! Požgane vasi in . . . strašen glad v prihodnjem letu. Zaloge tega leta zgoré v tem mesecu, a potem . . . potem . . . boljše je, niti misliti, kaj pride potem! . . .

Povsem umevno je po povedanem, kako se je prebivalstvo vedlo do vstašev. Mi, to je četniki, smo bili v očeh prebivalstva osvoboditelji, in prebivalstvo nam je prihajalo na pomoč, kakor in s čemer je moglo. Ko sem se pripravljal v Makedonijo, sem mislil povsem iskreno, da je vstaja vzdignila le inteligenca Makedonije, a nisem mislil, da se priprosto prebivalstvo, t. j. kmetje,

tako zavedno udeležujejo vstaje. Ko sem pa tu v Zanskem bival nekoliko časa sredi Makedoncev, menjal nekoliko bivališč ter se pogovarjal z maso žensk in moških, sem moral spremeniti svoje mnenje. Vstaja ni delo inteligence, ampak ves narod je pri tem. Pogostoma sem se vprašal: »Kaj bi naredili Turki gospodarju hiše, v kateri smo se nahajali, ako bi bili izvedeli za naše tukajšnje bivanje?« Odgovor je enostaven. Poklali bi bili vse, začeni pri malih otrocih in končavi pri starcih! In vrh vsega tega bi bili oropali in potem zažgali hišo! Makedonski prebivalec ve dobro to in vendar pušča vstaje v svoje hiše! Prebivalec donaša vstašem hrano in obleko, dasi ga v slučaju, da ga vjamejo, čakata trpinčenje in smrt. Se več! Prebivalci, oziroma kmetje, žrtvujejo več, nego vstaši. Vstaš stavlja v nevarnost samo svojo glavo, gospodar hiše pa svojo glavo in glave svoje rodbine! Ginja je gledati, kako kmetje čuvajo vstaše in skrbijo zanje. Nekaj sorodnega je bilo od strani žensk v vedenju do nas. Pa kako naj bi bilo drugače? Skoraj vsaka rodbina je imela v sebi četnika.

Nekega dne po večerji smo na tihem šli iz hiše. Za prenočišče nam je bilo poiskati drugo hišo. Spremljale so nas mlade

deklice, lepe in vitke, in ženska z naprsnim otrokom na hrbtu. Ne morem zamolčati junštva teh žensk. Slava in čast tebi, velika trpina in zmagovalka za svobodo! Slava tebi, neustrašena makedonska žena! Od tega časa ni še bilo v zgodovini enakega primera. Nikjer na svetu ni igrala ženska tako važne vloge, kakor jo igra v makedonski vstaji! Tukaj v Makedoniji je bilo vse naše življenje, vsa naša usoda odvisna izključno od žensk! One so bile naši angelji - hranitelji, one so celo svoje otroke in mladoletne brate navajale k temu. Ženske so nas sitile, so nam stregle, so nam dajale neobhodno potrebni živež, so nam služile kakor vodniki, zasledovale Turke. Tisoči ženskih oči je bistro gledalo na vse potrebno za nas in ni je bilo v selu in okolici nikake novosti, katere bi mi ne bili izvedeli o pravem času. Ako so turški vojaki šli iz Mehomije v Bansk, smo mi v temni koči že izvedeli o tem. Ako je izstopil iz hiše katerikoli Turak, smo že vedeli, kam in zakaj je šel. Ko smo mi tajno ponoči menjavali bivališča, je ženska hodila naprej in se je prva podajala v nevarnost. To se je delalo tiho in brez šuma. Nikdo se ni zahvalil radi tega. Tu se je vpoštevalo za navadno nalogo in ženska je izpolnjevala samo svojo dolžnost, ne misleča

za to na nagrado, še manj pa na pohvalne besede.

Tako vedenje makedonske žene ob vstaji jim je popolnoma naravno. V deželi, katero je gnjila Turčija podjarmila, je makedonska ženska prvi trpin pred turško oblastjo in celo pred vsakim Turkom vobče. One trpe razmeroma veliko več od moških. Moški je krepak, gibčen in ima več možnosti, da se skriva in brani. Kaj pa naj stori ženska, pri kateri sedi v izbi pet do šest otrok, večjih in malih? Moške mečejo Turki v ječe, ženske pa pretepajo in ubijajo! In vrhu vsega — pa jih še posiljujejo, skrunijo in odvajajo v hareme. Vpričo njih ubijajo njihove otroke, razobešajo ob stenah glave otročičev, vzeti z materinih prsi.

Želel bi vedeti, kaj bi počela katerakoli naša majka, ako bi jej Turak vzel otroka, ki ga tako srčno ljubi in za katerega bdi cele noči! Ako bi jih grabil za nežne nožice in mahal z njimi in njihovimi glavami ob kamenito steno?!

Predstavite si ta prizor, dragi moji slušatelji in bratje, in potem sedite, kaj bi storili vi! Da, bolj nego razumljivo, bolj več nego naravno je sovraštvo teh žensk, v katerih ni možno pomiriti sovraštva, ki je goje proti svojim podjarmiljavcem, ki jim ropajo vse,

Glede realke obstoji avstrijska ravnopravnost le za Nemce, Poljake, Čeha, Italijane in Hrvatce; Slovenci nimamo realke, ravnostako ne Malorusi in Rumuni. Nemške realke se nahajajo v vseh deželah razun v Dalmaciji in Galiciji; Čehi jih imajo na Češkem in Moravskem, Hrvatje v Dalmaciji, Poljaki v Galiciji. Realke veljajo državo: 45 nemških 4 030 758 kron rednih stroškov, 26 čeških 1 892 496 kron, 11 poljskih 768 740 kron. Vseh avstrijskih realke je 85, ki imajo 6 881 632 rednih in 744 946 izrednih stroškov.

Skupna potrebnost za visoke šole, gimnazije in realke znaša 37 058 788 K rednih in 3 834 201 K izrednih stroškov. Od tega dobivajo Nemci levji del 20 716 131 K, izredno so dobili 2 337 177 K. Slovenci se moramo zadovoljiti z 3 618 800 K, k temu je še dodala država izredno 206 700 kron. V Avstriji je 278 visokih in srednjih šol, namreč 8 univerz, 7 tehničnih visokih šol, 1 visoka šola za poljedelstvo, 1 živilozdravniška visoka šola, 176 gimnazij in 85 realk.

Avstrija se dandanes, 36 let potem, ko je izšel državni temeljni zakon, ki govori o enakih pravicah vseh državljanov, skrbi v glavnem samo za nemško šolstvo in troši zanje prevesni del šolskih izdatkov, vkljub temu, da tvorijo Nemci le tretji del vsa prebivalstva.

Naučna uprava pospešuje na škodo drugih narodnosti nemško šolstvo, a tem dovoli le najnujnejše šole, in to šele tedaj, kadar bi njihova zavrnitev povzročila velik škandal. Primer bi lahko navedli veliko število, omenjamo samo vsem znano sramotno afero gledalcev celjskih slovenskih gimnazij razredov! Kako drugače pa postopa z Nemci! V Ptuj obstoja višja nemška gimnazija, dasi ni in jih ne more biti domačih nemških dijakov, ki bi pobajali to šolo, in se zato iz vseh avstrijskih dežel iščejo dijaki za ta zavod. In prav isto je s celjsko višjo gimnazijo! Ravno tako se morajo boriti Čehi za svoje srednje šole. Češko gimnazijo za prevesno češki opavski okraj so morali izbojevati od državnega sodišča, predno je smela biti ustanovljena kot privatni zavod. Potem jo je morala celih 17 let vzdrževati »Ustredni Matiče školske«, predno jo je vzela drž. uprava v svojo oskrbo. Povrh pa je še morala prepustiti državi veliko poslopje s popolno šolsko opravo, knjižnico, zbirkami itd.

Češki narod si je moral svoje srednje šolstvo izbojevati, in danes je lahko ponosen na svoj uspeh. Leta 1861 so imeli 10 gimnazij in 1 realko, in leta 1866 so dobili še 2 gimnaziji na Moravskem, danes pa imajo 3 visoke in 71 srednjih šol, poleg znatnega števila zasebnih, komunalnih in deželnih šol. Razun 13 omenjenih prvotnih srednjih šol so morale vse druge dolgo časa vzdrževati občine ali društva, predno jih je prevzela država.

Nad takšno postrtovalnostjo in delom moremo Slovenci le strmeti. To je sijajen vzgled češkega domoljubja, za nas, žal, nedosegljiv, a ki bi nas moral za to navdajati s tem večjo ljubeznijo do dela in naroda.

Razun Čehov so prišli tudi Poljaki vsled svojega velikega političnega vpliva do znatnega števila učnih zavodov. Druge avstrijske narode, zlasti nas Slovence, pa je vlada prezrla. Mi smo zaostali, vlada skrbi v preneznatni meri za vzgojo slovenskega naroda.

Iz delegacij.

Ogrska delegacija je imela včeraj plenarno sejo. Delegat Ugron je hotel obstrukcionirati in je začel razprav-

kar ceni človek za najdražje, vse to, kar je za njega najvrednejše!

Turki, pohlepni Turki, ki ne poznavao prave človečnosti, so si sami nakopali strašnega sovražnika. Njihov prvi in najbolj zaigrani sovražnik je ženska, iz katere so se norčevali cele veke. Ta osramočena, onedajšena ženska se je postavila na čelo vstaji, zahtevajoča maščevanje, na katerem pomaga, ne boječa se za življenje svoje, svojih očetov, mož in bratov!

Dovolite mi, da vam povem o načinu ropanja lastnine. Nedokazanemu obdolžvanju in grabljenju ptuje lastnine se tukaj nikdo ne čudi; to je sistem turških oblasti. Vredno je, da se nekoliko mudimo pri tem sistemu. Vobče, kakor sem opazil, turško načelnštvo ne izdaja denarja, ki ga jemlje iz blagajn, za oskrbovanje svojih podložnih. Turško vojaštvo se hrani samo od ropa. Komodno zvečer hodijo turški oddelki na polja kmetov, si nabirajo kuruze in drugih pridelkov in vse to vlačijo v vojašnico. Ako v tem času nalete na polju na kmeta-lastnika, takoj ga aretujejo zaradi suma, da se odpravlja k vstašem, ali pa da pripravlja za nje zaloge. Na ta način makedonski človek ne more uživati truda svojih rok ter služi samo kakor delavec svojim sovražnikom. Na

ljati o zapisniku zadnje seje. A ker se mu nihče ni pridružil, se je vršilo potem zborovanje o indennitetni predlogi. Del Okoliosany oporeka, da ima skupna vlada pravico predlagati indenniteto. Pobijal je mnenje, da bi madjarski službeni in poveljni jezik škodoval skupnosti armade. Opravičeval je madjarsko obstrukcijo in očital vojnemu ministru, da je stavil neopravičene zahteve. Predlog je odklonil. Delegata Wilcozer in Hodossy sta izjavila, da vzprejmeta predlog. Del. Ugron nima zaupanja do skupne vlade. Govori zoper ponemčevanje Bosne in Hercegovine ter izjavi, da ne glasuje za predlog. Del. pl. Jekelfalussy zavrača napade opozicijskih govornikov zoper vojnega ministra. — Proračunski provizorij je bil dovoljen.

Avstrijska delegacija ima glede proračunskega provizorija sejo danes.

Iz hrvatskega sabora.

(Seja 17. t. m.)

Pred vsem je stavil poslanec dr. Brezstyensky predlog, da se zakonska osnova o poroti, katero je predložil dr. Frank, izroči enemu sabsorskih odborov. Sabor ga je izročil pravosodnemu odboru, a Vrbaničev predlog o spremembi krajevnih imen odboru za notranje stvari. Na ta način prideta oba predloga v pretres sčasoma, a za zdaj se je mažaronska večina izognila na ta način, da ju zavrže, kakor je že njena navada pri takih vprašanjih. Potem se je začela razprava o deželnem zakladu, in je bil sprejet predlog poročevalca, da se sprejme vse na znanje, ker se bodo koncem leta predložili natančni računi o vseh zakladah. Jutri pride na dnevni red razprava o indenniteti.

Balkan.

Mraz je pritnil, a še vedno prihajajo iz Macedonije poročila o krvavih spopadih med vstaši in vojaki ter mohamedanskim prebivalstvom. To poslednje nikakor ni pri volji vzprejeti začetnih reform, pa se na najgroznejši način maščuje nad kristjani. Bolgarska vlada se pritožuje, ker se tako dolgo odlaga z izpeljanjem reform in ker turške oblasti tako nasilno postopajo s kristjani. Nadzorstvo se mora čim hitreje vpletati, ako se hoče v Macedoniji doseči mir in ako se hoče zabraniti zopetno vstajo spomladi. — Iz Sofije se poroča, da so vjeli Turki poveljnika vstaških čet in tajnika macedonskega odbora Jankova. Pri njem so našli več načrtov. Pri Kaprinovem je bil boj med Turki in vstaši. Več vstašev je bilo ubitih in ranjenih.

Iz brzojavk.

Dunaj. V včerajšnji skupni seji ministrskega sveta so poročali iz Rima došli avstro-ogrski delegati o pogajanjih za provizorično trg. pogodbo z Italijo. Včeraj zvečer so delegati zopet odpotovali v Rim. Govori se, da se bo posrežilo v Rimu doseči šestmesečni provizorij.

Praga. »Narodni Listy« poročajo, da vlada namerava državni zbor zopet sklicati v drugi polovici meseca februarja, po drugih vesteh pa bo državni zbor sešel že meseca januarja.

Jo k o h a m a. Japonska namerava prirediti demonstracijo s svojim brodom.

Sarajevo. Včeraj se je pričela obravnava radi vojaških vaj pri Bileku.

Rim. Z ozirom na to, da so vlasti opoklicale svoje zastopnike iz Belgrada, go se zarotniki dne 11. junija obrnili za posredovanje do Italije. Italija je priporočala spravo

semnje in na kakoršnesibodi trgovine so prebivalci davno pozabili. Nikdo si ne upa pokazati svojega imetja, ker bi mu odvzeli vse, kar bi prinesel. Vsako čašico mleka, vsak košček sira skrivajo prebivalci kakor le morejo. Radi takega položaja stvari trgovine ni nikake.

Seveda se tudi ne dovaža svežih pridelkov. Prebivalci so obubožali v taki meri, da dva dni nisem mogel zamenjati denarja 20 frankov. Take svote skoraj nikdo ni imel. Medtem pa je prej to selo slovelo zaradi svojega bogatstva. Polja pa, kakor sem že rekel, so ostala nepožeta. Gospodarji sejejo žito skrivaj, Turki pa jemljejo ostalo odkrito. Strašen glad preti v bodočnosti. Sicer pa ne bo kmalu komu stradati. Nimam moči, da bi opisal vso bedo. Zverstva in zlodejstva, ki se vrše sedaj v Makedoniji, presegajo vse, kar si more izmisliti človeška fantazija.

Zato se nadejam in verujem v to, da se tudi vi odzovete na stok in jok podjarmljenega naroda in mu podarite drobtinico od svojega koščeka kruha.

Sedaj pa pomislite! Daleč od vas poginja v borbi bratski vam narod in tisoči rodbin, oropanih in revnih, je ostalo v mrazu brez strehe in brez hrane!

z velelastmi posebno z Rusijo ter je pripočila, naj Srbi v tej zadevi poiščejo posredovanje Francije.

Praga. Češki listi z ozirom na cesarjev nastop proti češkim delegatom izjavljajo, da so se vnovič prepričali, da od sedanje vlade Čehi nimajo ničesar pričakovati. Körber je na najvišjem mestu tolmač nemških tendenc in namestu, da bi cesarju predstavil Nemce, ki se upirajo najopravičenejšim češkim zahtevam, kot pravi vzrok obstrukcije, poročal je cesarju vse kaj drugega z namenom, da bi tako utrdil nemško stališče in da bi Nemcem dal podlago prav nič ne odnehati Čehom. Delegat Kramář je cesarju pojasnil pravi položaj in kar je govoril, to je volja češkega naroda, ki noče radi krivde drugih trpeti.

Rim. Zdravstveno stanje prejšnjega ministrskega predsednika, Zanardellija, se je zelo poslabšalo.

Belgrad. Avstrijski poslanik odpotuje šele jutri. Iz krogov morilcev kralja Aleksandra se čuje, da so pripravljeni izstopiti iz armade, ako istočasno zapuste vsa uplivnejša mesta pristaši Obrenovičev. Sestavili bodo zapisnik dotičnih ljudi.

Melbourne. O volitvah v avstralski zvezni parlament doslegli so kandidatje delavcev velik vspeh. Isti je pripisovati vedinoma volilni pravici žensk, ker so ženske, ki imajo volilno pravico, podpirale delavske kandidate.

Bern. Zvezna skupščina izvolila je švicarskim zveznim predsednikom za leto 1904 zveznega svetovalca Comtesse (Neuenburg) in podpredsednikom zveznega svetovalca Rucketa (Taadt). Oba pripadata radikalni stranki.

Berolin. Danski kralj se je včeraj s svojim najmlajšim sinom mudil tu. Dopoldne je obiskal cesarja Viljema.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 18. decembra.

Biskup Strossmayer nevarno obolel. Iz Djakova se poroča listom, da je biskup Strossmayer nevarno obolel. Predvčeršnjim zvečer ga je zadela kap. Včeraj zjutraj mu je nekoliko odleglo. Radi njegove starosti se je bati najhujšega. S hrvaškimi narodom pošilja slovenski narod k Bogu prošnje, da nam Bog ohrani velikega biskupa.

Slovenska zmaga. V komisijo za pridobninski davek in za osebno dohodninski davek v mariborskem glavarstvu so doslej sedeli med izvoljenimi udi sami Nemci. »Slovensko društvo« je letos pri obih novih volitvah postavilo slovenske kandidate, ki so bili vsi izvoljeni.

Vesele vesti s Koroškega. Koroški Slovenci se gibljejo. Čvrsta sapa je zavela po Korotanu in oni, katere so prištevati mrličem, vstajajo. Slovenstvo praznuje na Koroškem svoje vstajenje. Vse slovenske moči so na delu, da rešijo narod. Tako je prav — tako bodo koroški Slovenci pokazali svetu, da se mnogo dá storiti z združenim, poštenim delom. Vest, da so Slovenci pri občinskih volitvah v Grebinju zmagali, se potrjuje. »Mir« piše o tej volitvi: »Posebna čast in hvala gre kmetom-gorjanem iz grebinskega Kloštra, ki so se takorekoč polnoštevilno zbrali k volitvi. Volili smo imenitno. Mi »črni« (tako ime smo od nasprotnikov ta dan sprejeli), dobili smo v III. razredu 72, »rumenjaki« (nemški nacionalei) združeni z »rudečkarji« (socialisti) komaj 34 glasov; v II. razredu našinci 32, nasprotniki okoli 15 glasov; v I. razredu, kjer je bilo navzočih 16 volivcev, smo tudi dobili večino. Tedaj smo zmagali na celi črti, le v I. razredu je bil izvoljen tudi en nasprotnik, učitelj Oberlacher, in sicer je prišel v odbor, kakor Pilat v Credo. Nočemo te stvari bolj natanko razlagati, ker se nam smili dotični mož; koliko mora prestatizdaj od svojih somišljenikov.« Za župana velike grebinske občine bo brez dvoma izvoljen v vsakem oziru izvrsten mož, grebinski cerkveni ključar g. Ellersdorfer, p. d. Pikš. — Včeraj zvečer ob 8. uri, torej prepozno za včerajšnji list, smo dobili brzojavko iz Velikoveca, ki se glasi: »Priobčinski volitvi v št. Petru pri Velikovecu Slovenci v tretjem in drugem razredu sijajno zmagali. To je prva zmaga porazdelitvi občine. Podjunski Slovenci, pazite, da ne izgubite nobene od dosedanjih občin, potem je nam zmaga pri volitvi v okrajni šolski

svet velikovski popolnoma zagotovljena.« Brzojavka je bila oddana v Velikovec že ob 3. uri popoldne in ko smo prebrali radostno vest, se nismo prav nič čudili nemški opazki na brzojavki »Wegen Linienstörung verspätet«. Da, da, marsikaj bodo nasprotnikom zmedli koroški Slovenci s svojim odličnim nastopom. — Prav pomenljive so z ozirom na to zmago »Mirove« besede: »Zelo pomenljivo zmago so si pridobili vrli slovenski kmetje pri volitvi za občino Grebinj. Dosegli so jo z neustrahšenim, složnim svojim nastopom in ker so prišli na volišče vsi! Rojaki, posnemajte ta lepi zgled tudi po drugih občinah, kjer se zdaj vrše volitve! Združite se za pošteno slovensko stvar, složno in odločno nastopite in zmagajte bo vaš!«

Italijansko vseučilišče v Gorici?

Tržaški »Piccolo« piše, da se je neki Karlo Paladini razgovarjal te dni v zadevi italijanskega vseučilišča z nekim visokim avstrijskim dostojanstvenikom. Dotičnemu dostojanstveniku se ne zdi umestno, da bi se italijanski tečaji prenesli na Dunaj. Po njegovem mnenju bi morala vlada ustanoviti popolno italijansko univerzo v Trstu, a temu da se protivita politika in pa tržaška policija. Tržaška policija se namreč boji izgrediv, ki bi se dogajali na italijanski univerzi v Trstu, ker se dandanes na univerzah preveč uganja politika. Zato pa da se avstrijska vlada bavi z mislijo, ustanoviti italijansko univerzo v Gorici. — »Primorski List« omenja: Zakaj bi se avstrijska vlada ne sprijaznila z mislijo, da ustanovi italijansko vseučilišče v Gradiscu, ki je glavno mesto italijanskega dela goriške dežele?!

Zadušnice za raj. d. g. Matejem Slekovcem bodo v Alojzijeve cerkvi v Mariboru v soboto 19. t. m. ob 8. uri.

— **Iz Ajdovca.** Dne 11. dec. je umrl gosp. učitelj Jakob Gostiša v 64. letu svoje starosti po kratki, mučni bolezn. Služboval je tu nad 20 let. Bil je bolj mirnega značaja, hodil rad v cerkev posebno zadnje čase, ter prejel ves udan v voljo božjo sv. zakramente za umirajoče. Zapušča petero nepreskrbljenih otrok, katerim je bil do zadnjega skrben oče. Pogreb je bil v nedeljo popoldne. Šest gospodov tovarišev je spremljalo pokojnika k zadnjemu počitku, spremljala ga je šolska mladež in veliko število župljanov in bi jih bilo gotovo še več, da ni bilo tako slabo in deževno vreme. Priporoča se v blag spomin! Naj počiva v miru! — Vedno deževje je občutljivo tudi za nas hribovce, ker so vsa pota skoraj nemogoča vsled obilnega blata. Ljudje bolehalo zelo, posebno bolj stare je močno prišlo, veliko jih je bolelo na pljučnici.

— **Ulom v Skofji Loki.** V noči od 14. do 15. t. m. je bilo vlomljeno v trgovino trgovca g. Janeza Koširja v Skofji Loki. Tat je ukradel iz ulomljene miznice 732 kron 10 v. Tatu so že dobili v osebi domačega hlapca Gregorja Jankoviča, ki je shranil denar pod streho mej drva. Tatvino je že priznal. Izjavil je, da je storil tatvino radi tega, ker mu je pisal brat iz Amerike, naj dobi denar za vožnjo in naj pride v Ameriko.

— **Izvolitev župana v Roču.** Včeraj je bil županom občine Roč izvoljen član slovenske stranke gosp. Peter Pavletič. Kljub vsem Schaffenhauerjevim intrigam je slednjič vendarle zmagala slovenska stranka v občini, ki je bila doslej vedno izključna doména italijanske stranke.

— **Koroške novice.** Ljubljanska kreditna banka otvori z novim letom v Celovcu svojo podružnico v Kolodvorskih ulicah št. 18. — **Osebnostne zadeve.** Dne 12. dec. je prišel v Celovec g. nadvojvoda Jožef Ferdinand iz Ljubljane ter je obiskal 17. pešpolk. — **Dež.** vlade tajnik, g. dr. Viljem Klebel v Beljaku, je imenovan za c. kr. okr. glavarja v Velikovecu. G. pl. Mayerhofer pride iz Velikoveca k dež. vlad v Celovec. — **Duhovske zadeve.** Gosp. Val. Kraut, župnik na Brnci, je imenovan za knez. šk. duhovnega svetovalca. — Do dne 14. jan. 1904 je razpisana prošnja »Virgilienberg« v Brežah. — Gg. Hugo Klimsch, kaplan v Motnici, in Edgar Klimsch, kaplan v St. Vidu, sta zapustila našo škofijo. Prvi je odšel v Ameriko, drugi v benediktinski samostan v Admontu. — Č. gosp. Fr. Mihl, župnik v St. Lipšu, je imenovan za župnika na Žhopljah.

— **Razvoj gasilstva na Kranjskem leta 1903.** V tem letu se je ustanovilo trije gasilni društvi, v Vodicah, Slavini in Ljubnem; snujejo se pa še gasilna društva v Kostanjevici in Podbrezju. K gasilni zvezi je pristopilo osem društev. Vseh gasilnih društev je 140, med temi jih

je 123 v zvezi, 14 izvan zveze in 3 tovarniška gasilna društva. — Glavno zborovanje zveze gasilnih društev na Kranjskem bo 1. 1904 v Postojini. Gasilci si bodo ogledali tudi postojnsko jamo.

— **Aretiran** je bil v Trstu neki poštni ekspeditor, ki je prevzel v Ljubljani poštni vredi, iz katerih je mej vožnjo v Trst izginil denar. Aretiranec zagotavlja, da je nedolžen.

— **Raspisana** je učiteljska služba v Grahovem.

— **Poskušeni samomor.** V Novem mestu se je poskušil ustreliti 48 let stari slaboumi F. S. Streljal je nase z lovsko puško, a strel je šel v strop. F. S. si je pa samo osmodil prasa.

— **Hrvatske novice.** Za hrvatsko kadetsko šolo. Kakor važna točka vojnih hrvatskih zahtev se enoglasno zahteva ustanovitev hrvatskih šol. Glede domobranske kadetne šole so izrazile svoje prošnje že vse županije. — **Dobrotnik.** Zagrebški pomožni škof P. Gugler je daroval v razne dobrotne svrhe 1300 K. — **Ubijalec.** Pred letom dni je v Bjelinu ubil kmet Vuković svojo ženo in jo zakopal na vrtu. Ubijalec je svoj zločin tako zvit izpeljal, da mu niso pršli celo leto na sled, a slednjič se je vendar izdal in pravica zahteva, da poplača svoj krvavi dolg. — **Stoti rojstni dan** je praznoval v Zagrebu neka Ivana Hertman nčila in zdrava. — **Domoljubka.** Gospa Jovanka Fufička je poklonila 20.000 K za novo poslopje srbske ljudske šole v Travniku.

— **Povodom izredno pomnoženega poštnege prometa** v božičnem času se bodo od 21. do 24. podaljšale uradne ure pri tukajšnji predaji pošiljatev vozne pošte, in sicer tako, da se bodo od 8 ure zjutraj do 7 ure zvečer brez preledka vsprejemale pošiljatev. Občinstvo se zaradi tega z ozirom na lastno korist, kakor tudi na to, da pošti omogoči njeno težavno nalogo laže in ugodnejše rešiti, nujno povablja, da pri nese kolikor mogoče že v dopoldanskih urah ali vsaj kmalu popoldne pošiljatev na pošto, ako želi, da se takoj isti dan odpošljejo. V svrhu, da gredo poštne manipulacije hitreje in lažje od rok, se priporoča zavoj obsegu, teži in daljavi pota, primerno trdno in trpežno narediti in natančno in razločno nasloviti. Naslov sam naj se zapiše naravnost na papir, platno ali v kar je blago zavito; če bi pa to ne bilo mogoče, naj se naslov na pošiljatev pripiše ali pa tako prilepí, da se cel naslovni listek dobro in trdno drži, nikakor pa ne zadostuje, naslov samo s pečatnim voskom napečatiti. Zelo se priporoča tudi v pošiljatev prilepiti še drugi taki naslov, ker je potem, ako se odpre, pošti mogoče, dostaviti jo tudi če bi se zunanji naslov izgubil ali pa tako izbrisal, da ga ni mogoče več brati. Želeti je tudi, da stranke spremnice pravilno napišejo in vsebino natančno naznanijo, da se jim ne delajo ovire pri predaji. Da bode mogoče dohajajoče pošiljatev hitreje dostavljati, se posamezne stranke kar najljubše prosijo, dostavljalca poštne pošiljatev kolikor mogoče hitro in nemudno odpraviti, t. j. hitro podpisati odjadne listke in poravnati pristojbine, kajti vsako, tudi najmanjše zadrževanje zavira občutno ves promet.

— **Zaprli so zaradi pretepa,** ki se je vršil blizu Kanala, delavce: Božiča Martina iz Litije, Majerja Melhiorja iz Varaždina, Malavasiča Ivana z Vrhnike in Zevnika Jurija iz Kranja. Toženi so zaradi težke telesne poškodbe.

— **Nesreča na železnici.** Pri premikanju vlakov se je v Nabrežini vsled napadne premičnice tovorni vlak zaletel v neko skalo. Dva žel. stroja sta zelo poškodovana, 6 voz je razbitih, kurjač je ranjen.

— **Osebnosti.** Včeraj je položil na graškem vseučilišču tržaški Hrvat g. Ante Mandić, sin g. dr. Frana Mandića, tretji državni izpit in politiški rigoroz. Kot praktikant stopi v službo pri tržaškem c. kr. deželnem sodišču.

— **Umrla** je v materni hiši 68. šolskih sester v Mariboru č. s. M. Evge-nija, poprej Rozalija Hofer. Rodila se je v Mühlau na Tirolskem dne 28. juna 1849. redovnica je bila od 25. maja 1873. Zvečnela je 16. decembra ob 2. uri zjutraj in je bila v 6. etrteku ob pol 3. uri popoldne pokopana. N. p. v m.!

— **Surov mož.** Tone Javornik, dninar v Smarji, je pretečeni terek grozil svoji ženi, da jo bo zaklal. Ker jo je že pred tremi leti enkrat težko telesno poškodoval, se ga je žena bala in je bila celi dan na podstrežju skrita. Ko se je isti večer njegov nezakonski sin domov povrnil, napadel ga je Javornik s sekuro, in gotovo bi se bila pripetila kaka večja nesreča, da ga ni pri udarcu z ostrijo sekuro vjel za roko Franc Rekar in mu potem sekuro iztrgal iz roke. Javornik je radi nerodnega življenja pod policijskim nadzorstvom, in ker je hotel pobegniti, so ga orožniki prišli.

— **Predavanje v Kamniku** v »Kamniškem domu« bo v nedeljo, 20. t. mes., ob 5. uri popoldne. Predaval bo preč. gosp. P.

Engelbert Pollak o znamenitostih Egipta, katerega si je ogledal na svojem popotovanju. K predavanju se vabijo udje društva »Kamnik« pa tudi drugi, ki si oskrbe vstopnico pri omenjenem društvu.

— **Krasen primer našim trgovcem.** Tudi dni je poslala neka mala trgovkinja iz Križevcev na Hrvatskem na neko tržaško nemško trdno pomembno dopisnico. Ta dopisnica se glasi: »Spoštovani gospodi! Poslali ste mi nemški cenik, a jaz sem prava Hrvatica in hočem, da se meni hrvatski piše in hrvatske cenike pošilja.« — — — To dopisnico je pisala priprosta ženska, kar se vidi po pisavi in stilizaciji in zato jo postavljamo v izglede onim slovenskim trgovcem, ki so tako nezavedni, da mislijo, da so »neizobraženi«, ako bi slovensko dopisovali! Ako sami spoštujemo svoj jezik, spoštovali ga bodo tudi drugi. Trgovci, ki je dobil to dopisnico, je trd Nemec, pa je rekel: »Tako se ljubi materinski jezik!« Vsa čast vrli hrvatski rodoljubki!

— **Stajarske novice** Umrl je dne 3. decembra v Devici Mariji v Pušavi gospod Franc Monetti, bogoslovec prvega leta na mariborskem bogoslovju. — Iz norišnice v Feldhofu je pobegnil Jakob Podlesnik, doma iz Konjic. — Nove ceste v Slovenskih goricah. Okrajna cesta Sv. Lenart Sv. Jurij-Sv. Jakob v Slovenskih goricah se je letošnjo jesen dodelala do Sv. Jurija. Upa se, da bo delo tekom štirih let do Sv. Jakoba v Slovenskih goricah končano. — Umrl je na Bregu pri Ptujju dne 11. t. m. gospod Jurij Roč. hišni posestnik in lastnik kopališča. — Zaradi sleparije je bil obsojen v Gradcu 25letni agent August Jonke iz Opatovice pri Konjicah na 15 mesečno ječo.

— **Železnica Grobelno-Rogatec.** Iz prvega vira se je izvedelo, da se železnica Grobelno-Rogatec otvori dne 21. decembra in se drugi dan začne redni promet (ako tega načrta zopet plazovi ne prečetajo). Vozni red bo pozimi sledeči: Iz Rogatec ob 5. uri 25 minut zjutraj, dojde na Grobelno ob 6. uri 58 minut; isti vlak pelje razaj ob 9. uri 45 minut in dojde v Rogatec ob 11. uri 12 minut. Drugi vlak gre iz Rogatec ob 12. uri (ravno opoldne), dojde na Grobelno ob 1. uri 33 minut; nazaj pa pelje ob 3. uri 50 minut ter dojde v Rogatec ob 5. uri 17 minut.

Ljubljanske novice.

Pogreb Mateja Slekovca, konzistorijalnega svetnika lavantinskega, umirovljenega župnika pri Sv. Marku nižje Ptujja, se je vršil včeraj popoldne iz Leonišča, kjer je preminul blagi gospod boguden po dolgotrajni in silno mučni bolezni. Pogreb je bil navzlic neugodnemu vremenu kaj lep. Vodil ga je milostni gospod stolni prišt lavantinski iz Maribora, Livrencij Herg. S Stajarskega je došlo k pogrebu svojega učenega tovariša mnogo gospodov duhovnikov. Tudi drugi stanovi so bili zastopani. Imed duhovnikov omenimo imenoma zlatomašnika, častnega kanonika Antona Hajšek-a, župnika in drž. poslanca Jos. Žičkarja, in urednika Ant. Korošca. Tudi ljubljanskih duhovnikov se je udeležilo pogreba lepo število. Stolni kapitelj ljubljanski je bil zastopan po kanonikih Andreju Kalanu in dr. Andreju Karlinu. Bila sta dva profesorja bogoslovja, gospodje iz knezoškofijske pisarne, ljubljanski redovniki: frančiškani in lazaristi itd. Ljubljanski gospodje bogoslovci so peli »Miserere« in žalostinke.

Skok iz šestega nadstropja. Ivan Košir, domobranec pri 27. domobranskem pešpolku, je včeraj okrog 9. ure skočil skozi okno šestega nadstropja v bivši cukrarni na Poljanskem nasipu na dvorišče in se ubil. Bil je takoj mrtev. Pravi vzrok samomora ni znan. Domneva se, da je Košir izvršil samomor, ker mu ni ugalala vojaška služba, kar je sam večkrat rekel.

Iz Amerike domov. Danes zjutraj došlo je iz Amerike v Ljubljano 35 oseb.

Pritožbe z Opekarske ceste zaradi slabe razsvetljave se opekarne množe. Na celi Opekarski cesti goré zdaj štiri žarnice, ob stranskih ulicah pa — nobena! Ceste so vse v lučah in jamah in ves ta kraj je zanemarjen, kakor bi spadal h kaki vaški naselbini, ne pa k ljubljanskemu mestu. To je že škandal. Prebivalci so davkoplačevalci kot drugi in imajo pravico zahtevati vsaj najpotrebnejše. Ponoči ni človek varen nezgode na tej cesti. — Nekoliko dni smo potrpeali, ker je bila v česopisu od električne uprave prošnja, naj občinstvo malo potrpi, ako bo kje kak nedostatek, ker je južni sneg napeljava poškodoval, a od takrat je pa že toliko časa preteklo, da bi bilo lahko vse popravljeno. Ne bilo bi napačno, ako bi kak ponoči patrolujoči redar padel v kak jarek in bi se šel potem pokazat na magistrat, kaj se mu je pripetilo vsled slabe razsvetljave.

Odbor gosp. za napravo obleke ubogim učencem in učenkam tukajšnjih mestnih ljudskih šol se vsem p. n. dobrotnikom najtop-

leje zahvaljuje za podporo in vabi najljubše k razdelitvi obleke in čevljev, katere se vrši v nedeljo, dne 20. t. mes., ob 11. uri popoldne v telovadnici I. mestne deške šole (Komenskega ulice).

Društvo za podporo ubožnih učencev in učenk na c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani ima v ponedeljek, 21. t. m., ob 6. uri zvečer svoj redni občni zbor v šolski konferenčni sobi (Latiški dvorec 34).

Božične počitnice. Na srednjih šolah na Kranjskem dne 2. januarja ne bo šole.

Streliške ulice bodo regulirali prihodnjo spomlad.

Protestantje. Protestantki župnik Mahnert iz Maribora pride prihodnjo nedeljo zopet v Ljubljano. Tej vsenemški agitaciji deželna vlada ne nasprotuje.

Mestni otroški vrtil so imeli včeraj božičnico v dvorani »Mestnega doma«. Obdarovanih je bilo 120 otrok, ki so pod požrtvovalnim vodstvom gospe Zupan in gosposdne Jerina ljubko igrali, peli in deklamirali.

Gostilničar Petsche na »Bavarskem dvoru« bo odslavljal vse uslužbenke, ki so na pristojnih mestih povedale resnico o dogodkih dne 13. t. m. Včeraj smo o tem obširnejše poročali. Kaj pravi k takim dogodkom oblast, ki ima čuti nad koncesijami?

Umrl je Ivan Kramer, realec V. b razreda. Včeraj so sosolci spremljali pogreb do kolodvora, od koder so ga prepeljali v Trbovlje, kjer je bil doma.

Koncert društvene godbe vrši se jutri zvečer v »Narodni kavarni«, Gosposke ulice. Začetek ob 9 uri zvečer. Vstop prost.

Nj. ces. Visokost nadvojvoda Rainer je obhajal te dni 60letnico vojaškega službovanja. Ob tej priliki čestitala mu je deželna zveza voj. veterancev po svojem poveljniku, nakar je predvčerajšnjem načelnik gosp. J. Mihalič prejel naslednjo brzojavno zahvalo: »Njega ces. Visokost se najtopleje zahvaljuje za prijazne čestitke. Najvišji dvornik: Rosenberg, GM.«

Stavbišče za II. državno gimnazijo. Ker je vreme za zunanja dela zadnje dni ugodno, so na tem prostoru delavci zadnje dni že podrli vsa ostala gospodarska poslopja. Sedaj je na vrsti zid ob cesti, drevje in grmovje. Večina tega je že odstranjena. Za novo šolsko stavbo je ta prostor zelo ugoden.

Tatvina. Hlapcu Francu Halamer v službi pri lastniku panorame Josipu Mencinu, je bil na južnem kolodvoru ukraden suknjič. Tatvine sumljiva sta dva delavca.

Književnost in umetnost.

* **Repertoar slovenskega gledališča.** Danes gostuje prvič na našem odru gdna. Vela Nigrinova v moderni drami »Dom«. Igrala bo svojo ulogo slovenski, dasi je igrala Magdo že opetovano srbski v Belgradu, Zagrebu in v Prazi. — V nedeljo zvečer bo igrala v veseloiru »Madame sans gêne« Katarina tudi slovenski, dasi jo je kreirala srbski. Ta velika ljubeznjivost gđ. Nigrinove, ki se ni strašila truda in se učila obe ulogi iznova, je pač izredna, ter zasluži najiskrenejšega priznanja. Zanimanje za obe gostovanji je uprav neobičajno veliko.

* **A. Aškerc** je izdal dve knjižici pri Schwenknerju. Prva je »pretisk iz »Ljubljanskega Zvona«: »Dva izleta na Rusko«, v kateri je zbral Aškerc svoje potne spomine na poti čez Varšavo, St. Peterburg, Moskva, Kijev, Odesa, Sevastopol, Jalta, Karč, Tiflis, Vladikavkaz, Pjatigorsk. Knjižica stane 1 K (po pošti 1 K 10 v.) — Druga je »Zlatorog«. Narodna pravljica izpod Triglava. (Cena 1 K 60 vin., po pošti 1 K 70 vin.) Aškerc je tu stopil na romantična tla in je dramatično predelal znano pravljico o zlatorogu, s katero je spojil narodno pripovedko o Lepi Vidi, Junaka Bojana pokonča zlatorog, Lepa Vida pa skoči v Sočo. Igra se končuje s pozivom, da naj gredo lovci ugonobit zlatoroga.

* **»Zlatorog«, opera.** Danes bodo na mestnem gledališču v Eberfeldu prvič peli Jurij Rauchenekerjevo opero v štirih dejanjih »Zlatorog«.

Izpred sodišča.

Izpred deželnega sodišča.

Tatvina v palači grof. Waldersteina. O peliki smrti grofica Waldersteina je domači kodijak France Kastelic hotel s tem okoristiti, da je vzel, kar tudi sam priznava, srebrno posodo za čaj, srebrno posodo za kavo, srebrno pokrivalo in posrebrno škatuljo za sladkor, ročno zrclo in nekaj drugih drobnarij. Sodišče ga je obsodilo na dva meseca težke ječe. — Prijeta goljufica. Marija Lamprecht, dekla v Ljubljani, je prišla v Sumijevo pro-

dajalno, češ, da jo pošlje njen gospodar, tovarnar Hribar, po 20 kron drobiža, katerega je tudi prejela. Teden kasneje pa je prišla z nekim listkom v Kendovo prodajalno pod pretvazo, da jo pošlje njena gospodinja, gospa Hribarjeva, po par salonskih čevljev itd., in da bo že gospa sama račun poravnala. Čaravno se je tamošnji prodajalki cela zadeva malo sumljiva zdelala, ji je vendar-le izročila zahtevano blago, obenem pa skrivajši poslala trgovskega pomočnika Ketteja zanj, da jo zasleduje, in res jo je vjel na Glincah ter jo tiral nazaj, kjer se ji je blago odvzelo. Obsojena je bila na šest tednov ječe.

Iskavila delojemalcem se morajo napravljati verodostojno. Nek trgovec v Mostu na Češkem je priporočil nekega potovalca neki drugi trdk kot zvestega, poštenega in pridnega. Ta potovalec je svojemu novemu gospodarju poveril 400 K. Oškodovani gospodar je izvedel, da je potovalec poveril tudi priporočitelju znatno svoto. Oškodovani trgovec tožil je sedaj za odškodnino trgovca, ki mu je priporočil takega potovalca. Prve instance so tožbo zavrnile, višje sodišče na Dunaju pa je obsodilo trgovca, ki je dal napačno priporočilo, na plačilo 400 kron in na plačilo stroškov, češ, da mora vsakdo izdajati verodostojna priporočila.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Samomor neveste. Iz Marmaros-Sziget se poroča: 19letna hči tukajšnjega posestnika Sikra zaročila se je z nekim poročnikom na Dunaju. Ko ga je pred ednim tednom z materjo prišla obiskat, našla ga je v njegovi sobi z drugo mlado deklico. Takoj je odpotovala domov, mu nazaj poslala zaročni prstan ter si poglala kroglo skozi glavo. Samomorilka je na mestu končala svoje tako mlado življenje. — **Demonstracije pri pogrebu.** Ko je pri pogrebu majorja Josipa Kreutzer v Subotici vojaška godba pričela igrati »Bog ohrani!«, pričela je množica žvižgati ter je zahtevala, naj igra ogrsko narodno himno, čemur se seveda ni ugodilo. Nato je zapela množica Košutovo himno. — **Dediščina.** Iz Arada se poroča, da je tovarnar Ivan Weitzer zapustil svoje 4 milijone broječe premoženje mestu Aradu. Njegovi v Gradcu živeči sorodniki nočejo priznati te oporoče. — **Požar na ladiji.** Kakor poročajo listi, se je pri požaru ladije »San Leonardo« v Marseille ponesrežilo 10 oseb, dve pa sta ranjeni. — **Dines.** Radi podkupovanja na Ogrskem dobro znani M. Dines je odprl pred kratkem v New Yorku veliko prodajalno delikates, katero se mu pa že zaprl, ker je v kratkem vse zapravlil. — **Beda učiteljeva.** Učitelj glasovira Evgen Schmied je v neki kleti v Berlinu sam zažgal in ogenj potem naznanil policiji, da bi dobil 3 marke premije, katere se mu je tudi izplačala. Njegovemu dejanju so prišli na sled, in sodišče ga je obsodilo zaradi tega na dve leti ječe. — **Stavka v Oseku.** Dne 17. t. mes. je prišlo zapet 150 delavcev tovarne za stroje stavkati. Vzrok te stavke so besede lastnikov Schier & Urban pred obrtnim oblastvom, da ne vsprejemata nobenega stavkajočih delavcev v službo. — **Ustrelil se je v Sarajevu orožniški računski častnik Corić.** Poneveril je 10.000 kron.

Telefonska in brzojavna poročila.

Zmage koroških Slovencev.

Celovec, 18. dec. Slovenci zmagali pri občinskih volitvah v Rikarjivasi, Galiciji in St. Petru nad Velikovcem. Poslednji dve občini so na novo priborili.

Bolezen biskupa Strossmayerja.

Zagreb, 18. dec. O bolezni biskupa Strossmayerja ravnokar prihaja iz Djakova poročilo: Nenavadna slabost visokega bolnika povzročila je mnogo strahu. Vsaka nevarnost je sedaj prešla. Danes je biskupu znatno boljše.

Zagreb, 18. dec. Oficielni ogrski telegrafski urad zanikuje, da bi bila biskupa Strossmayerja zadela kap in pravi, da so ga napadle le slabosti, in da je padel v nezavest. Pozneje je bil večkrat v lahki nezavesti. Težkoče ima s prebavljanjem. Sicer je zdravstveni položaj danes ugoden.

Dunaj, 18. decembra. V današnji seji proračunskega odseka avstrijske delegacije so podali Čehi izjavo glede svojega stališča napram proračunskemu provizoriju. Izjavili so, da

bodo radi splošnega političnega položaja glasovali proti proračunskemu provizoriju. Kramar je povdarjal, da to store posebno radi svojega stališča napram osrednji vladi. Imenoma jugoslovanskih delegatov je izjavil dr. Šusteršič, da je stališče slovenskih in hrvatskih zastopnikov v bistvu enako zastopnikom češkega naroda in da bodo radi tega tudi oni glasovali proti proračunskemu provizoriju.

Dunaj, 18. dec. V današnji seji proračunskega odseka avstr. delegacije je grof Kottulinsky izjavil, da brezpogojno glasuje za proračunski provizorij. Dr. Sylvester isto izjavi v imenu nemške ljudske stranke. Vojni minister Pittreich naglašaja, da hoče pozneje pojasniti na željo vsa vprašanja, ko se delegacija zopet snide v prosincu.

Dunaj, 18. dec. V proračunskem odseku avstrijske delegacije je bil proračunski provizorij z vsemi glasovi proti glasovom dr. Kramara, Stranskega, dr. Šusteršiča in Italijana Verzeznasija sprejet. Jutrnja plenarna seja se prične ob 10. uri dopoldne. V nedeljo bo tudi kratka seja, da se čuje posredovalne izjave obeh delegacij.

Dunaj, 18. decem. Gotovo je, da odstopi sedanji laški poslanik na Dunaju grof Nigra.

Dunaj, 18. dec. „Fremdenblatt“ dementira vesti, da bo Dipauli izvoljen predsednikom donavske parobrodne družbe.

Rim, 18. decembra. Danes so bile po mestu razširjene vesti, da je bil na kralja izvršen v njegovi vili atentat. Vesti so dementirane. Kralj in kraljica nista zapustila Kvirinala.

Meteorologično poročilo.
Višina nad morjem 806.2 m, srednji kračni tlak 738.0 mm

čas opaz.	stanje barometra, v mm.	temperatura po Celsiusu	Veterev.	Nebes.	Padačina v 24 urah, v mm.
17. u. več.	736.5	4.6	sr. szah.	dež.	
18. 7. jut.	736.8	3.6	brezvetr.	obl.	2.6
18. 2. popol.	736.1	5.0	sl. jivzh.	"	

Srednja včerajšnja temperatura 4.0°, normale — 1.8°.

Dunajska borza
dné 17. decembra.

Skupni državni dolg v notah	100.75
Skupni državni dolg v srebru	100.60
Avstrijska zlata renta 4%	120.75
Avstrijska krona renta 4%	100.80
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	93.20
Ogrska zlata renta 4%	119.05
Ogrska krona renta 4%	99.05
Ogrska inv. renta 3 1/2%	91.15
Avstro-ogrške bančne delnice	16.12
Kreditne delnice	691.50
London vista	239.87 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v.	117.20
20 mark	23.43
20 frankov	19.06
Italijanski bankovci	95.30

Listnica uredništva:
Genj. načelnistvu o. kr. pošte v Ljubljani: Slovenci smemo upravičeno zahtevati, da se službene pripombe na brzojavkah slovenskim strankam javljajo slovenski. Nemščine ne razumemo!

Napise in slikanje grbov
obrtih in trgovskih znakov na steklo, les in kositar oskrbuje in umetno izvršuje v lastni delavnici tvrdka **BRATA EBERL v Ljubljani** Franciskanske ulice. 524 18 11-4
Vnanja naročila proti povzetju.

1646 1-1

Podpisana globoko užaljena naznanjava vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša srčno ljubljena hčerka

Mimica

dné 16. decembra 1903 po kratki, mučni bolezni v starosti 2 let preminula.
Priporoča se v blag spomin.
Bistrica, 17. decembra 1903.

Anton in Marija Zajo.

Vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, odprto.

Mejnarodna panorama

Ljubljana, Pogačarjev trg.
Fotoplastični umetniški zavod
s povsem novo briljantno razsvetljavo.
Vsak teden druge dežele.

v soboto, dne 19. decembra leta 1903
zadnji razstavni dan
Velika povodenj
po
Zgornjem Koroškem
v septembru 1903.

Od nedelje, dné 20. decembra do
četrtka, 24. decembra:

Le 5 dni.
Potovanje
ob
lepi Mozeli.

Serijska 40 v. Otroci 20 v. 6 serij
2 kroni, 10 serij 3 krona.
Za šole in društva znižane cene.

Velespoštovanjem
1672 1-1 **ravnateljstvo.**

Suhe gobe, orehe, predivo,
želod, vsake vrste fižol, žito,
sadje, suho in sveže, sploh vse
deželne pridelke, 1484 11
kupi Anton Kolenc v Celju.

JOSIP MURNIK
== v Ljubljani == 1674 3-2

sprejema do nedelje, 20. t. m. dopol., naročila na donavske krape, smuče (Schiel) in štajarske z mlekom pitane kapune.

Nadalje priporoča svojo izborna zalogo vsakovrstnega špecerijskega in delikatesnega blaga, kakor tudi raznovrstnih pljač: šampanjca, pristnega francoskega in tuzemskega medicinalnega konjaka, vina, ruma, likera itd.

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zrupe pri zrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako zrebanje.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba
„M E R C U R“
I. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Prva neukirchska tvornica klobas **Dunajsko Novomesto**
Maksa Schief
priporoča vsak dan sveže narejene
Dunajsko-Novomeške frankfurtarice, dvojica 9 kr.
klobasice-hrenovke, Zervelat-klobase in avgsburške **5 kr.**
Samo za hotelirje in gostilničarje izredne cene.
12 parov dunajsko-novomeških frankfurtaric 1 gld.
pošilja na željo brezplačno na dom.
Edina prodaja za Ljubljano
I. C. Praunseiss,
1589 6-5
trgovina z delikatesami, Mestni trg.

Prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom uljudno naznanjam, da imam zelo veliko zalogo
cerkvenih posod in orodja.
Zaradi pomanjkanja prostora **prodam prav zelo poceni več lepih lestencev, svetilnic, kelihov** itd.
Prosim prečastite gospode župnike, naj si blagovolijo ogledati. Naročena dela se izvršé pravilno v najkrajšem času.
Slavnemu občinstvu pa priporočam lepa in praktična svetila za električno luč.
Priporočam s spoštovanjem
Leopold Tratnik,
1118 34
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 27.

Na prodaj sta
2 križeva pota 2
jeden 95 cm visok velja gld. 65.—
drugi 150 " " " " 250.—
pri 1591 5
Fr. Toman-u
podobarju in pozlatarju v Ljubljani, Valvazorjev trg št. 1.

Ščiti za krste,
da se iste v grobu ne stlačijo,
najcenejše in najpopolnejše nadomestilo za zidano grobnico.

Vis. c. kr. ministrstvo notr. zadev jih je odobrilo in dopustilo, da se smejo uporabljati po vseh glavnih mestih.
Posebno se priporočajo z ozirom na bližnjo otvoritev novega pokopališča in s tem zvezana prenašanja nanj.

V zalogi jih ima:
pogrebni zavod Frana Doberleta v Ljubljani. 1509 5

Perilo: **ovratnike**
zapestnice
srajce 1597 4-4
Najboljši izdelek!
prodaja po **najnižjih** tovarniških cenah
KAROL RECKNAGEL, Mestni trg 24.

Pojasnili v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kurznih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za doseg kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih. 134 274